

Oljevernberedskap som inngangsbillett til nye leteområder i Arktis

Lørdagsuniversitetet, 13. februar 2016, Tromsø

Maaike Knol

Norges Fiskerihøgskole

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi

UiT – Norges Arktiske Universitet

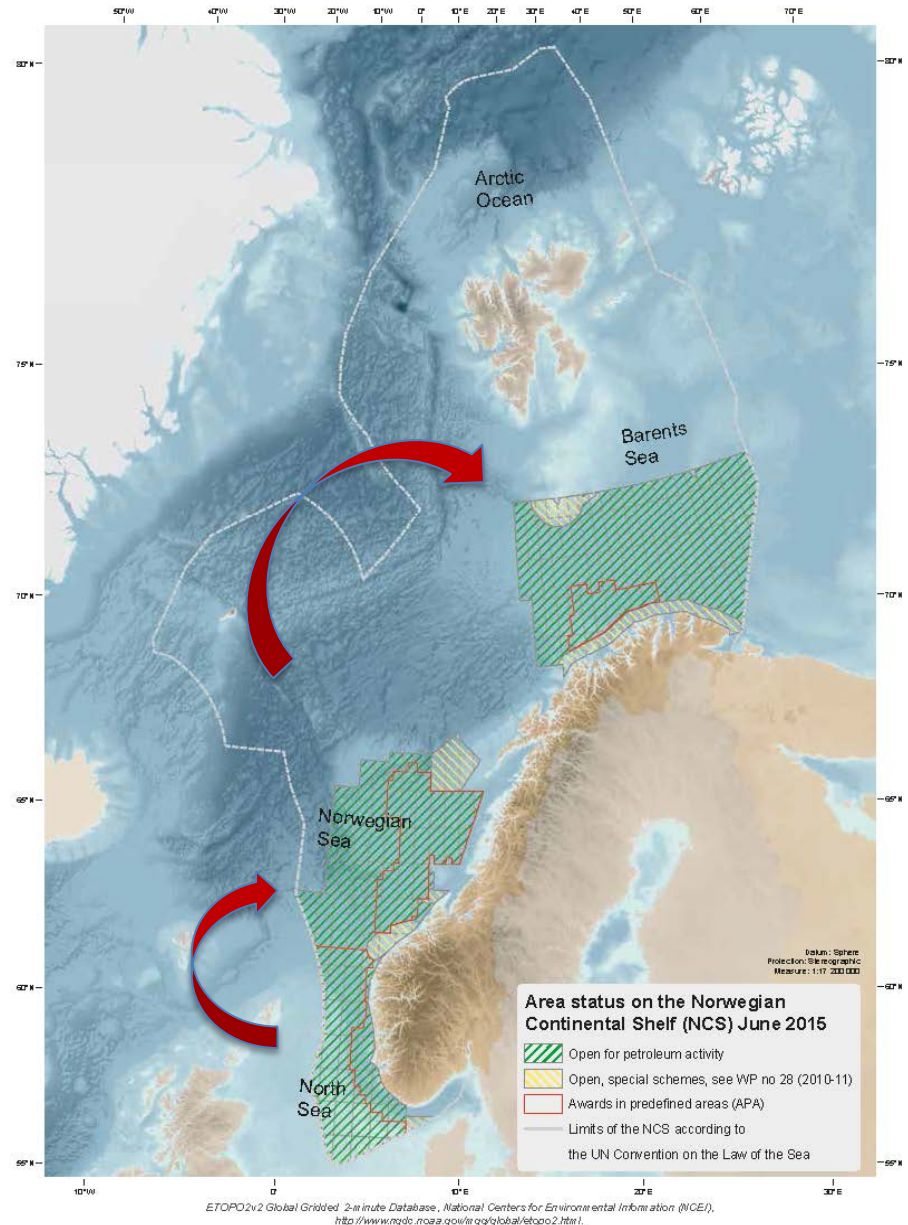
Oversikt

- Bakgrunn
- Risiko og beredskap
- Organiseringen av beredskap i Norge
- Erfaringer fra Nord-Norge
- Diskusjon
- Konklusjon: når er det godt nok?

Petroleumsaktivitet i nord

- Åpningen av områder nord for 62. breddegrad har alltid vært kontroversiell, spesielt mht fiskeri og miljø
- 1980: åpningen av Tromsøflaket og Haltenbanken
- 1989: åpningen av større deler av det sørlige Barentshavet

Økende aktivitet i Arktis

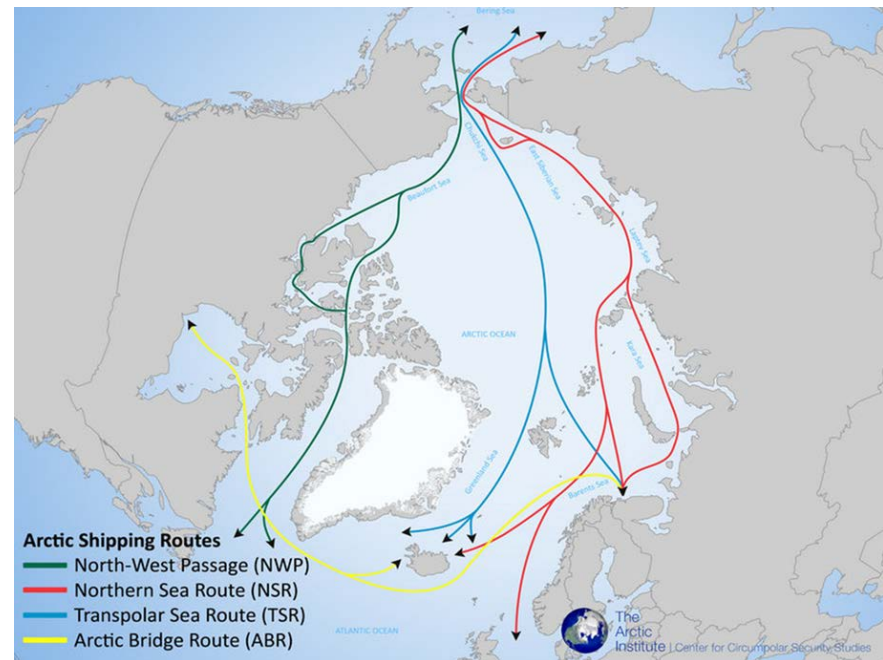
- Fortsatt stor interesse for arktiske petroleumsressurser, tross globale endringer (lav oljepris, Paris-avtalen)
- Økende skipsfart
- Større aktivitet i Arktis = økende risiko

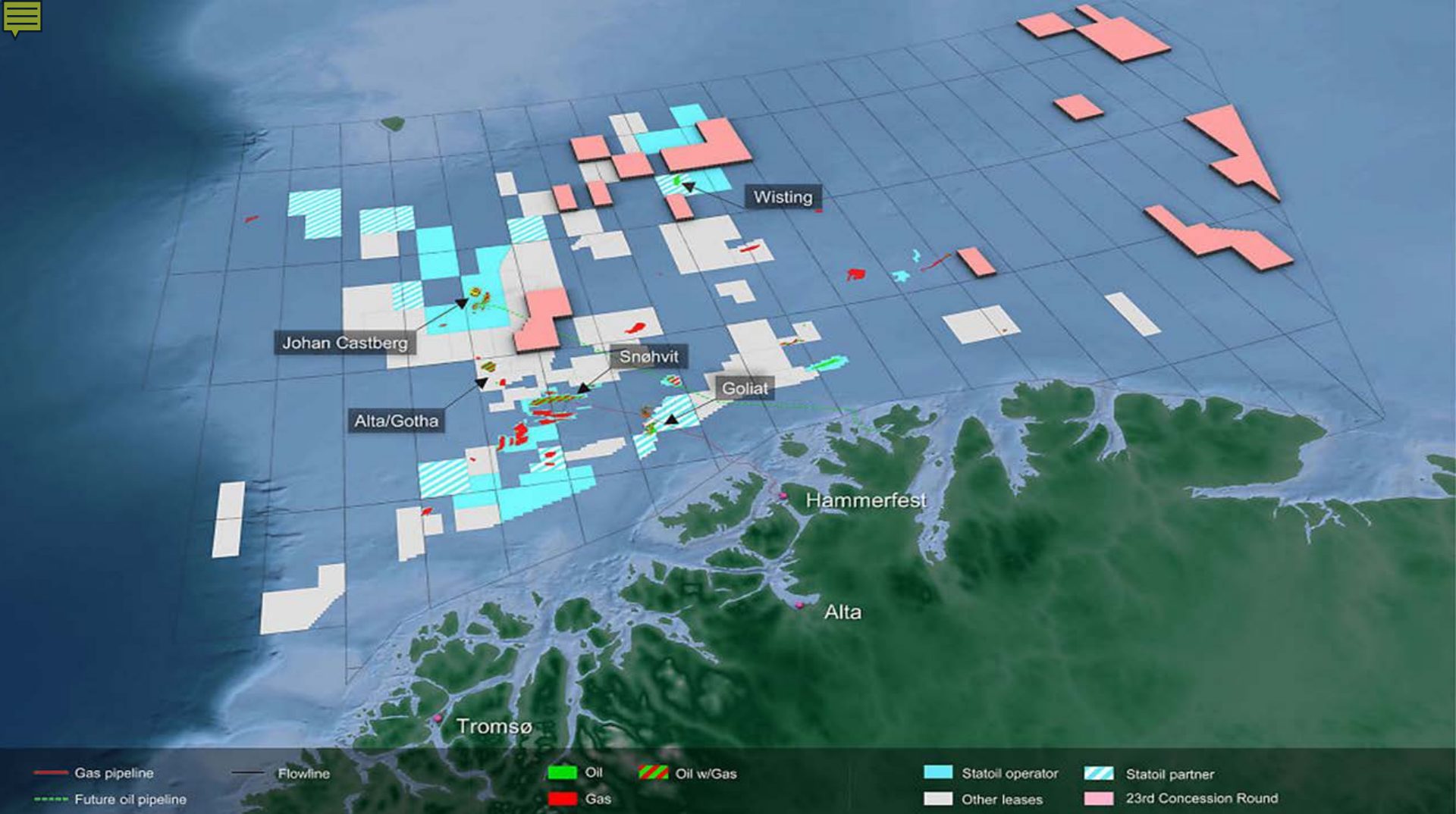
One Barrel of oil = One Salmon

30\$

=

23. konsesjonsrunde viser fortsatt stor interesse for ressursene i nord

- 26 selskaper søkte om å få tildelt nye leteområder
- Utlysningen inkluderte 3 felt i Norskehavet og 54 i Barentshavet, hvorav 34 i Barentshavet Sørøst.

Risiko og beredskap

- Økende risiko krever bedre beredskap
- Beredskap kan sees som inngangsbillett til nye leteområder
- Oljevernberedskap omfatter utstyr, personell, koordinering, kurs, øvelser og nasjonale + internasjonale avtaler.

Oljevernberedskap i perspektiv

- **Store investeringer** er gjort for å være forberedt på en ulykke som helst ikke skal skje
- Mange involverte og behov for rask innsats forutsetter sterk **koordinering**
- Et **møtepunkt** for næringsinteresser, miljøvern og regionale interesser
- **Nye funn, åpning av nye områder,** og **større ulykker** er hoveddriverne for teknologisk og organisatorisk innovasjon

Historiske hendelser som har satt oljevernberedskap på dagsorden i Norge

- Bravo-ulykken (1977)
 - Utblåsning på Ekofiskfeltet som varte i 7 dager
 - Norges største utslipp som avslørte alvorlige mangler ved norsk oljevernberedskap
- Exxon Valdez, Alaska (1989)
- Deepwater Horizon, Mexican Gulf (BP) (2010)
- Skipsforlis langs norskekysten: Rocknes (2004), Server (2007), Full City (2009), Godafoss (2011)

Internasjonale avtaler

- Bonnnavtalen (1969) / Norge-Storbritannia-planen (1991)
- Københavnavtalen (1971)
- Norge-Russlandavtalen (1994)
- Arktisk oljevernnavtale (2011)

Ved 20-års markeringen i desember 2014 ble Norge-Russlandavtalen fornyet

Organisering av beredskapen: Hvem har ansvar?

1. Private aktører (ansvarlig forurensere)

- Aksjonsplikt; forurensningsloven; forurensere betaler
- Operatører på norsk sokkel er organisert i NOFO (Norsk Oljevernforening for Operatørselskaper), som har inngått avtaler med kystkommuner

2. Kommunen

- Aksjonsplikt
- Norske kommuner er organisert i 34 IUA - interkommunale utvalg mot akutt forurensning

3. Staten/ Kystverket

- Kystverket kan overta ledelsen i tilfelle private eller kommunale tiltak ikke er tilstrekkelige

KYSTVERKET

Utstyr

Oljevernskip

Overvåkingsfly (her: fra Kystverket)

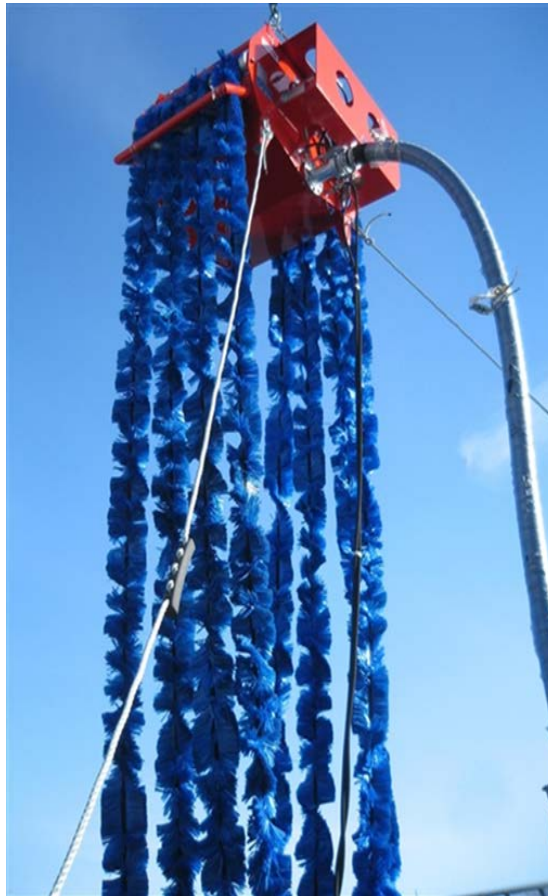
Oljelenser

Oljepumper

Dispergeringsmidler

Skimmers (her: fox tail)

Strandrenseutstyr

Erfaringer fra Nord-Norge / Goliat

- Første oljefelt i Barentshavet
- 88 km fra Hammerfest
- Produksjonsstart 2016
- Flytende produksjons-, lagrings- og losseenhet
- «State-of-the-art» beredskap ved plattformen

Fiskebåtberedskapen (*Innsatsgruppe Kyst*)

- 30 fiskebåteiere er med i Goliatberedskapen
- Resultat av samarbeid mellom Eni Norge, Statoil, NOFO og Norges Fiskarlag
- Utstyrt med oljelensere som er utviklet for mindre båter
- Fiskerne får en basiskompensasjon, pluss sats for øvelser, kurs og aksjoner

Hvorfor fiskebåtberedskapsen?

- Økt kapasitet
- Fiskere kan bli mobilisert i løpet av kort tid
- Fiskere har god kunnskap om lokale forhold
- Økt aksept for kontroversiell aktivitet i nord; regionale ringvirkninger

Innsatsgruppe strand

- Ca. 40 personer, rekruttert fra Finnmark, kan bli mobilisert i løpet av 48 timer
- Konsept utviklet av Eni Norge og Statoil, i samarbeid med NOFO
- Tidligere koordinert av Arctic Protection AS (Honningsvåg)
- Deltakerne mottar et fast årlig honorar og kompensasjon for den faktiske utførte tjenestetiden

Diskusjon (1/3)

- Nye løsninger skaper **ringvirkninger**, men også større ulikheter
- Stort fokus på utstyr, men er det nok kvalifisert personell?
- Få private ressurser å trekke på (slepebåter, osv, sammenlignet med Sør-Norge)
- Er det nok fokus på tiltak for å **unngå** ulykker?

Diskusjon (2/3)

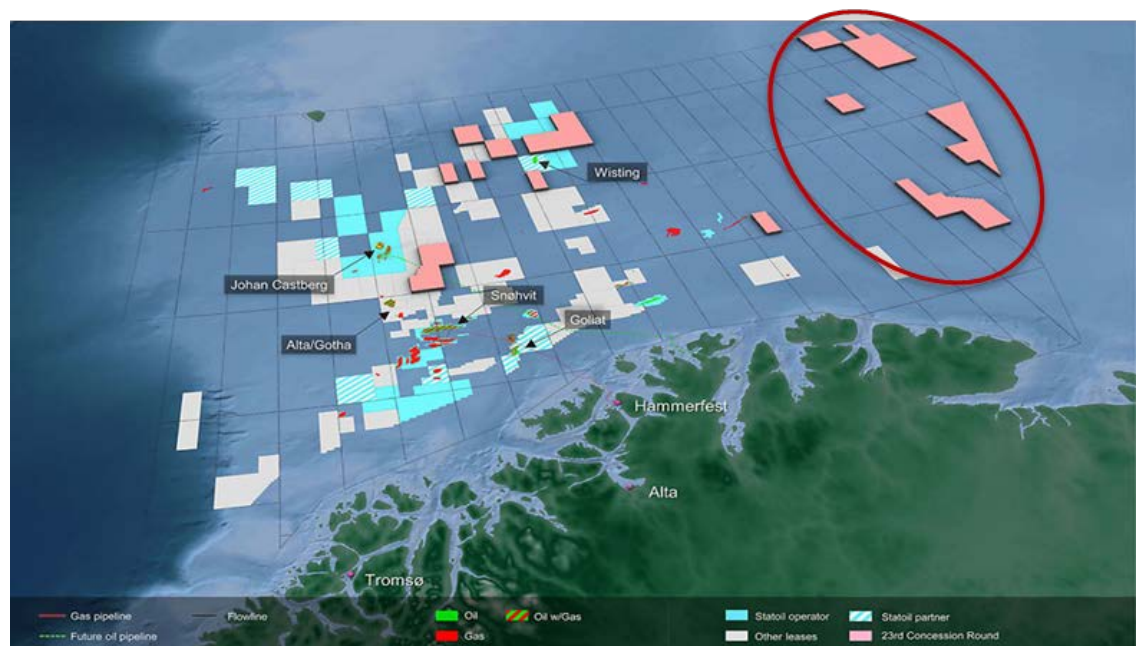
- Manglende **effektivitet** av utstyret i krevende forhold
- Vanskelig å måle effektivitet av utstyr og systemene
- Manglende teknologi for å bekjempe olje i is

(For) stort tro på teknologi?

Diskusjon (3/3)

- **Koordinering over grensene** er en utfordring
- Hvem leder en aksjon når utslippet krysser delelinjen med Russland?
- Manglende lovverk mht erstatningsrett

Risiko og aksept: når er det godt nok?

- Risiko: mer enn en teknisk problemstilling
- Store ulikheter og mye diskusjon om hva som er en «riktig» metode for risikovurdering
- Beredskapen bidrar til økt risikoaksept - det muliggjør at aktiviteten strekker seg lenger nord

Tusen takk for oppmerksomheten!

maaie.knol@uit.no